

EUCHARISTIA

HISTÓRIA

Sviatosť Eucharistie **je kráľovnou medzi sviatosťami**, lebo je vrcholom a završením všetkých sviatosťí. Kým ostatných šesť sviatosťí sprostredkuje milosti, Eucharistia je ich naplnením, lebo je osobným stretnutím so samým pôvodcom a darcom všetkých milostí - s Ježišom Kristom.

V období prvého kresťanstva počas prenasledovania Cirkvi bola Eucharistia podávaná pod oboma spôsobmi. Biskup rozdával konsekrovaný chlieb a diakon konsekrované víno. Muži prijímali chlieb na holú ruku, ženy si museli ruku prikryť šatkou. V Ríme a neskôr na celom západe sa hostie prijímali podávaním do úst. Prijímalo sa na lačný žalúdok – sväté omše boli vždy ráno.

Rôzne pomenovania:

Eucharistia z gr. slova eucharistein = vďakyvzdanie

Pánova večera - lebo ide o Večeru, ktorú JK slávil v predvečer svojho umučenia so svojimi učeníkmi.

Lámanie chleba, Anjelský chlieb, Chlieb z neba, Liek nesmrteľnosti...

Dva základné typy premien v prírode a vo svete:

1. Premenia sa akcidenty (vonkajšie vlastnosti), ale nemení sa podstata.
(*premena kusa mramoru na sochu, premena účesu u kaderníčky...*)
2. Premenia sa akcidenty aj podstata.
(*spracovanie potravy mikroorganizmami; kvasenie, hniloba,...*)

PREPODSTATNENIE

Pri premenení Eucharistie sa nejedná ani o jeden tento typ premieny.

Cirkev katolícka od začiatku hlásala **premenenie celej podstaty chleba na telo a vína na krv**.

To sa nazýva „**prepodstatnenie**“ (*transsubstantiatio*) – premenenie jednej podstaty na druhú. Táto premena nemá v prírode obdobu.

Celá podstata chleba a vína sa mení, ale akcidenty (vzhľad, chuť,...) ostávajú nezmenené.

Príklad:

Štátna tlačiareň cenín vytlačí 5.000 korunovú bankovku.

Po vytlačení, pokiaľ ostáva bankovka v tlačiarňi, jej hodnota sa rovná hodnote materiálu a práce, ktoré môžu byť dajme tomu okolo päť korún.

Keď však táto bankovka prejde Národnou bankou Slovenska a dostane sa do rúk ľuďom, jej hodnota a kúpna sila sa už rovná sume vytlačenej na bankovke. Bola niečím iným pred príchodom k ľuďom a niečím iným je po príchode k občanovi.

Prenesme tento príklad na Eucharistiu. Pri predkladaní obetných darov, prinášajú veriaci kňazovi na oltár chlieb a víno. Na konci premenenia kňaz už rozdáva nie chlieb a víno, ale telo a krv Kristovu (nesmiernej hodnoty).

Konsekrácia – premenenie podstaty

Kristova eucharistická prítomnosť sa začína vo chvíli konsekrácie. Je to trvalá premena dovtedy, kým trvajú spôsoby chleba a vína. Keď sa zmenia akcidenty, potom sa zmení aj podstata (*chlieb splesnivie, alebo sa rozmočí, víno sa skvasí na ocot a podobne.*)

Kristus je prítomný celý a úplný pod jedným i druhým spôsobom a celý a úplný v každej ich viditeľnej časti, takže lámanie chleba Krista nedelí.

Reformátori a Eucharistia:

Reformátori zavrhovali prepoďtatnenie pri premenení a obetný charakter Eucharistie. Aj medzi nimi vřak boli rŕzne názory:

- Martin Luther** - Reálnu prítomnosť Krista v Eucharistii vymedzil len na slávenie Pánovej večere.
- Zwingli** - Hlásal, že prijímaný chlieb a víno sú len symbolmi Kristovho tela a krvi.
- Ján Kalvín** - Popieral prítomnosť Kristovho tela a krvi, ale hlásal, že prostredníctvom chleba a vína Kristus v nebi dáva silu, ktorá živí dušu.

DEFINÍCIA A ÚČINKY

Eucharistia je sviatosť, v ktorej Ježiš Kristus je opravdivo prítomný pod spôsobmi chleba a vína so svojím telom a krvou, aby sa obetoval nekrvavým spôsobom nebeskému Otcovi a veriacim sa dával za pokrm duše.

Účinky Eucharistie

- 1. Zjednotenie s Kristom** - prijímajúci dosiahne najuřšie spojenie s Kristom, Veď Pán hovorí:
„Kto je moje telo a pije moju krv, ostáva vo mne a ja v ňom“ (Jn 6,56).
- 2. Zachováva, zveľadňuje a obnovuje život milosti prijatý v krste.**
- 3. Zotiera všedné hriechy** - závisí to od dispozície prijímateľa.
- 4. Chráni pred budúcimi smrteľnými hriechmi** - čím väčšie pokroky robíme v priateľstve s Kristom, tým ťažšie sa od neho odlúčime smrteľným hriechom.

Prijímanie Eucharistie u dospelých je nutné k spáse. Ježiš povedal: „*Veru, veru, hovorím vám: Ak nebudete jesť telo Syna človeka a piť jeho krv, nebudete mať v sebe život.*“ (Jn 6,53)

Povinnosť začína vekom rozlišovania, t.j. užívania rozumu (okolo siedmeho roku veku).

MATÉRIA

- Chlieb** - pšeničný nekvasený chlieb
- Víno** - prírodné z viniča (nesladené, chemicky ani nijako neupravované)

FORMA

Formou sviatosti Eucharistie sú ustanovujúce slová Krista pri premenení: „**Toto je moje telo,... toto je moja krv,...**“

Ustanovenie sviatosti Eucharistie: Kristov príkaz - „**Toto robte na moju pamiatku!**“

VYSLUHOVATEĽ

Vlastníkom konsekračnej moci (moci premieňať) je len platne vysvätený kňaz.

Riadnym vysluhovateľom premenenia je teda KŇAZ a BISKUP.

Riadnym rozdávatelom Eucharistie je biskup, kňaz a diakon.

Mimoriadnym rozdávatelom Eucharistie je akolyta alebo iný veriaci, tzv. inštitút mimoriadneho rozdávatela.“

PRIJÍMATEĽ

- ❖ Eucharistiu môže prijímať každý pokrstený človek v stave pozemského putovania (aj dieťa), ktorý je na to disponovaný (t.j. nemá ťažký hriech a má úmysel prijať túto sviatosť).
- ❖ Prijímateľ v stave ťažkého hriechu si musí pred prijatím Eucharistie vykonať sviatosť zmierenia.
- ❖ Prijímajúci má dodržiavať „eucharistický pôst“ – jednu hodinu pred prijatím Eucharistie sa zdržať požívania jedla a nápojov okrem čistej vody a liekov. (*okrem chorých*)
- ❖ Nehodne prijatá Eucharistia je svätokrádežou.
- ❖ Úctu voči Eucharistii prejavujeme pokľaknutím (*kult latrie*)

SVIATOSŤ ZMIERENIA

Iničiačnými sviatosťami dostávame nový život v Kristovi. Lenže tento život nosíme „v hlinených nádobách“. Tento nový život Božieho dieťaťa môže zoslabnúť, ba možno ho aj stratiť hriechom.

Boh však svoje deti chce vidieť zdravé, preto Cirkev mocou Ducha Svätého ponúka proces uzdravovania. **To je cieľ dvoch sviatostí uzdravenia - sviatosti pokánia a pomazania chorých.**

Podstatou zmierenia je bolestné vedomie rozporu medzi svätosťou Boha a ľudským zlyhaním.

Pri zmierení s Bohom nejde ani tak o uzmierovanie Boha, lebo ten sa nemení, ale hlavne sa musí meniť človek ako vinník a hriešnik.

Veľa **příkladov v Biblii** je o osobnej ľútosti, pokání, obrátení, očistení viny: Kráľ Dávid, mesto Ninive, Peter, lotor na kríži, Šavol a pod.

Ľudia, ktorí sponed' „zahodili“, pociťujú potrebu túto medzeru niečím nahradiť. Vyhľadávajú rôzne „náhrady“ ako psychológa, guru, psychoterapeuta, ba sú často dohnaní vyhľadať psychiatra alebo si siahajú na život. Známy psychológ a psychiater C.G. Jung povedal: „*Keby ľudia viac kľáčali v sponednici, menej by ležali v nemocnici.*“

HISTÓRIA

Cirkev od svojich začiatkov zhovievavo vystupovala voči kajúcim sa hriešnikom, ale postupovala tvrdo – až exkomunikáciou (vylúčením zo spoločenstva Cirkvi) tých hriešnikov, ktorí sa neboli ochotní obrátiť a konať pokánie.

Vylúčenie z eucharistického spoločenstva nasledovalo po hriechoch ako vražda, cudzoložstvo, krvismilstvo, alebo odpadnutie od viery (apostáza) a modloslužba.

V prvých storočiach Cirkvi existovalo tzv. **verejné pokánie**.

Hriešnik za prítomnosti celého cirkevného spoločenstva vyznal svoj hriech. Nato mu biskup uložil pokánie, vložil na neho ruky, hriešnik si obliekol kajúce rúcho a hlavu si posýpal popolom. Pokánie mohlo trvať od 2 týždňov až do 10 rokov.

Verejné pokánie bolo dovolené len raz v živote, preto sa odsúvalo na neskôr a prijímalo sa ako posledné pomazanie. Po druhýkrát spáchanom ťažkom hriechu už cirkevné spoločenstvo konalo za hriešnika „len“ prosebné modlitby, ktorými ho odporúčali do Božieho milosrdenstva.

Kajúcnici konajúci verejné pokánie boli zadelení do 4 tried:

- 1. Plačúci** - cez bohoslužby stáli pri kostolných dverách a vchádzajúcich so slzami v očiach žiadali o príhovor.
- 2. Počúvajúci** - bolo im dovolené zúčastňovať sa iba na bohoslužbe slova.
- 3. Kľáčiaci** - mohli už byť v kostole na celých bohoslužbách, ale museli kľáčať.
- 4. Stojaci** - mohli byť v chráme na bohoslužbách ako ostatní veriaci, ale nesmeli pristúpiť k svätému prijímaniu.

V 7. storočí írski misionári, priniesli do Európy „**súkromný**“ **spôsob pokánia**, ktorý nevyžaduje verejné a dlhotrvajúce vykonávanie kajúcnych skutkov pred prijatím zmierenia s Cirkvou. Odvtedy sa táto sviatosť uskutočňuje tajnejším spôsobom, medzi kajúcnikom a kňazom. Táto nová prax otvorila cestu k pravidelnému pristupovaniu k tejto sviatosťi. Túto formu pokánia Cirkev používa dodnes.

USTANOVENIE SVIATOSTI

Sviatosť zmierenia ustanovil Ježiš Kristus po svojom vzkriesení, keď sa zjavil apoštolom a povedal im: „*Pokoj vám! Ako mňa poslal Otec, aj ja posielam vás.*“ Keď to povedal, dýchol na nich a hovoril im: „*Prijmite Ducha Svätého. Komu odpustíte hriechy, budú mu odpustené, komu ich zadržíte, budú zadržané.*“ (Jn 20,20-23)

Moc odpúšťať hriechy prešla z apoštolov na biskupov a biskupi ju odovzdávajú kňazom.

DEFINÍCIA A ÚČINKY

Je to sviatosť, v ktorej Boh cez službu kňaza odpúšťa hriešnikovi hriechy, spáchané po krste, alebo od poslednej spovede.

Účinky sviatosti zmierenia:

1. **Zmierenie s Bohom** - vlieva sa posväcujúca milosť a získava sa nárok na milosť pomáhajúcu
2. **Zmierenie s Cirkvou** - napráva a obnovuje bratské spoločenstvo
3. **Pokoj duše** - pokoj svedomia a veľká duchovná útecha
4. **Znovuoživenie zásluh** - zásluhy získané dobrými skutkami v stave milosti posväcujúcej sa ťažkým hriechom stratili, teraz znova ožívajú, prinavracajú sa.
5. **Odpustenie večného trestu**, ak sme si ho zaslúžili
6. **Odpustenie dočasných trestov**, aspoň ich časti

MATÉRIA

Pri sviatosti zmierenia ide „kvázi“ matériu, pretože ju tvoria úkony kajúcnika: **Pútosť, vyznanie hriechov a zadosťučinenie.**

FORMA

Formou sviatosti zmierenia sú slová (formula) rozhrešenia, ktorá sa používa v Latinskej cirkvi:

„Milosrdný Boh Otec, ktorý smrťou a zmŕtvychvstaním svojho Syna zmieril svet so sebou a zoslal Ducha Svätého na odpustenie hriechov, nech ti službou Cirkvi udelí odpustenie a pokoj. A ja ťa rozhrešujem od tvojich hriechov v mene Otca i Syna i Ducha Svätého.“

Rozhrešenie v spojení s úkonmi kajúcnika spôsobuje odpustenie hriechov.

VYSLUHOVATEĽ

Vlastníkmi odpúšťajúcej moci Cirkvi vo sviatosti zmierenia sú **jedine biskupi a kňazi.**

Spovedník je viazaný aj za cenu obetovania svojho života zachovať **spovedné tajomstvo.**

(*Ani slovom ani nijako, čím by hoci len čiastočne mohol kňaz prezradiť kajúcnika.*)

Spovedné tajomstvo je povinný zachovať aj tlmočník, alebo niekto iný, kto si spoveď zhodou okolností, aj nechtiac vypočuje.

Niektoré zvlášť ťažké hriechy sa trestajú **exkomunikáciou** (*napr: potraty, vyzradenie spovedného tajomstva a pod*), ktorá je najprísnejším cirkevným trestom, ktorý **nedovoľuje prijímať sviatosti** a vykonávať niektoré cirkevné úkony. Preto rozhrešenie od neho môže udeliť len pápež, miestny biskup, alebo kňazi, ktorí dostali od biskupa splnomocnenie.

PRIJÍMATEĽ

Sviatosť zmierenia môže prijať **každý pokrstený človek**, ktorý po prijatí krstu alebo od poslednej spovede upadol do ťažkého alebo aj ľahkého hriechu.

- Kajúcnik (*penitent*) si má právo zvoliť spovedníka
- Kto úmyselne zamlčí pri spovedi (vo vyznaní hriechov) ťažký hriech, prijíma sviatosť nehodne a pácha svätokrádež.

SCHÉMA

Metanoia – Zmena zmýšľania

Meta = zmena

Nous = myseľ, zmýšľanie

Slovenský výraz „**pokánie**“ vysvetľujeme ako **zmenu života k lepšiemu**. Ide teda o osobný čin obrátenia hriešnika.

Sviatosť zmierenia pre platné a hodné vyslúženie musí obsahovať nasledovné časti:

1. Spytovanie svedomia
2. Lútosť
3. Predsavzatie nehrešiť
4. Vyznanie hriechov
5. Sviatostné rozhrešenie
6. Zadosťučinenie

1. Spytovanie svedomia

Spytovanie svedomia spočíva v tom, že rozmýšľam, aké hriechy som spáchal.

Najvhodnejšie texty na tento cieľ treba hľadať v Desatore a v morálnej katechéze evanjelií.

2. Lútosť

Je to „bolesť duše nad spáchanými hriechmi s predsavzatím viac nehrešiť“.

Rozlišujeme dva druhy ľútosti:

- Dokonalá - ak ľutujeme z lásky k Bohu (že sme ho urazili...)
- Nedokonalá - ak ľutujeme zo strachu pred trestom

3. Predsavzatie

Je pevné rozhodnutie človeka viac nehrešiť, vyhýbať sa hriechu a príležitostiam k hriechu.

4. Vyznanie hriechov

Vyznanie hriechov tvorí podstatnú časť sviatosti pokánia.

Pri spovedi treba bezpodmienečne vyznať všetky ťažké (smrteľné) hriechy + ich počet, druh a okolnosti, a to po dôkladnom spytovaní svedomia, aj keby boli veľmi skryté.

Ľahké hriechy nie je nevyhnutné vyznať, ale je to užitočné pre formáciu svedomia.

Spovedať sa máme:

- úplne (*u smrteľných hriechov udávame počet a okolnosti*),
- úprimne (*sebaobžalovávame sa tak, ako nás obviňuje svedomie*),
- zreteľne (*hovoríme tak, aby nás kňaz rozumel*).

5. Sviatosťné rozhrešenie

Kňazské rozhrešenie tvorí tak isto podstatnú zložku sviatosti zmierenia.

Rozhrešenie spôsobuje odpustenie hriechov. Udeľuje sa len ústne a prítomným osobám (nemôže sa to konať cez telefón, e-mail...)

Rozhrešenie pri sviatosti zmierenia kňaz odoprie, keď:

- spovedajúci sa človek neľutuje svoje zlé skutky,
- spovedajúci sa nechce, alebo nemá úmysel vykonať zadost'učinenie.

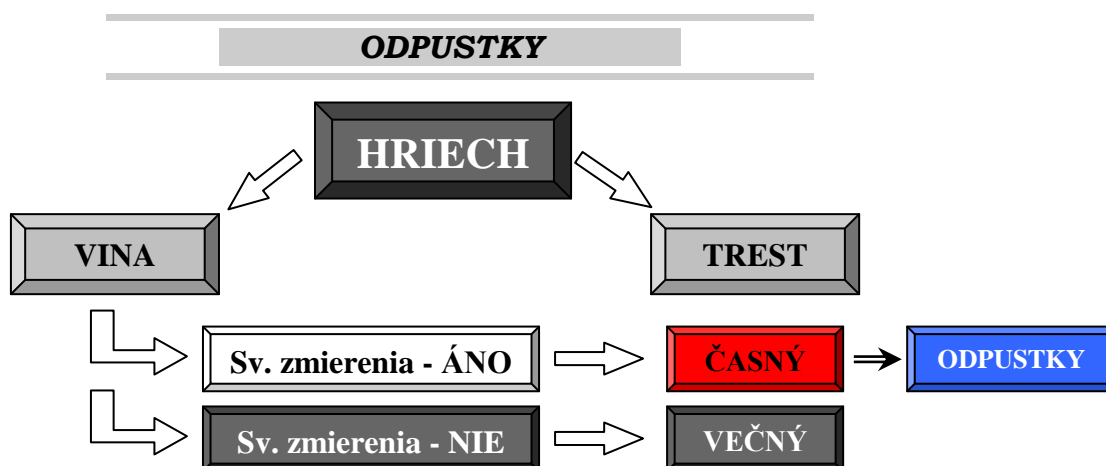
6. Zadost'učinenie

Sú to kajúce skutky uložené kajúcnikovi pri sviatosti zmierenia na odčinenie dočasných trestov a večného trestu. Toto zadost'učinenie sa volá aj „pokánie“.

(Mnohé hriechy spôsobujú škodu blížnemu. Spravodlivosť sama vyžaduje, aby sa škoda napravila napr. vrátiť ukradnuté veci, odčiniť urážky).

Pokánie, má brať do úvahy osobnú situáciu kajúcnika a má zodpovedať závažnosti spáchaných hriechov. Môže to byť modlitba, milodar, skutky milosrdenstva, služba blížnemu, dobrovoľné odriekania, obety a iné...

Pre tých, ktorí po krste upadli do ťažkého hriechu je sviatosť zmierenia nevyhnutná.

Čo sú odpustky?

Je to odpustenie časných trestov za hriechy, ktorých vina už bola odpustená aj pred Cirkvou aj pred Bohom.

Podľa toho, či sa zbavuje časných trestov úplne alebo čiastočne rozoznávame odpustky:

- Čiastočné** - odpúšťajú len časť trestov. Môžeme ich získať aj viackrát denne.
- Úplné** - odpúšťajú všetky tresty. Môžeme ich získať len 1x za deň a oslobodzujú od časného trestu za hriechy úplne.

Na získanie úplných (plnomocných) odpustkov je potrebné splniť 4 podmienky:

1. Sviatosť zmierenia
2. Sväté prijímanie
3. Modlitba na úmysel svätého Otca
4. Má sa vylúčiť záľuba k akémukoľvek aj k všednému hriechu;

Odpustky možno získať pre seba, ale ich možno prosbami obetovať aj za duše v očistci.